

РОЗДІЛ 2. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ВИКОРИСТАННЯ KEYС-ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ МОРСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ОСНОВІ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ

USE OF CASE TECHNOLOGIES IN LEARNING ENGLISH LANGUAGE BASED ON COMPETENCE APPROACH

У статті розглядається технічна сторона викладання морської англійської мови на основі кейс-технологій, оскільки її реалізація забезпечить високий рівень кваліфікації майбутніх фахівців морської галузі. Використання та реалізація цієї технології викладання сприяє професійному розвитку, надає можливість вирішити проблему шляхом аналізу її компонентів, залучає здобувачів вищої освіти до вирішення колективних професійних питань, а також дає змогу активізувати свої знання із професійних дисциплін. Акцентовується увага на виборі найбільш ефективних методів викладання, що гарантує майбутнім фахівцям морської галузі успішну професійну реалізацію та вміння застосовувати теоретичні знання на практиці. Швидкий розвиток сучасного суспільства ставить дедалі більші вимоги до рівня володіння мовою у професійній сфері. Майбутній фахівець морської галузі повинен бути готовим орієнтуватися в будь-якій проблемній ситуації професійного спілкування, швидко знаходити найбільш раціональний вихід. Очевидно, що традиційне навчання вже не в змозі надати майбутнім фахівцям морської галузі необхідні знання для вирішення проблеми. Через це виникла необхідність включити в навчальний процес сучасні освітні технології. У сучасному світі існування інтерактивних методів навчання та практична діяльність викладача морської англійської мови в умовах трансформації, високої мінливості середовища вимагає не лише вміння адаптуватися до нового, але і вміння випереджати події, займати проактивну позицію. Як наслідок, методичне забезпечення вищих навчальних закладів морської галузі повинне мати виражену тенденцію до практичного спрямування, відображення чинних тенденцій сьогодення, уникнення надлишкової затеоретизованості, яку не можна використати на практиці. Саме тому важливою ознакою навчального процесу стає використання ситуаційних вправ із подальшою практичною спрямованістю та наявністю моделі реальної ситуації. Враховуючи цей факт, доречним стає застосування кейс-методу під час навчання морської англійської мови на основі компетентнісного підходу у вищих навчальних закладах морської освіти.

Ключові слова: кейс-технології, проблемні ситуації, прототип реальної ситуації, інтерактивні методи, професійні дисципліни, підготовка фахівців, мотивація здобувача вищої освіти, тематичні дослідження,

компетентності, проблемне навчання, професійна реалізація.

This article considers the technical side of teaching maritime English on the basis of case technologies, as its implementation will provide a high level of qualification of future specialists in the maritime industry. The use and implementation of this teaching technology promotes professional development, provides an opportunity to solve the problem by analyzing its components, attracts higher education cadets to address collective professional issues, and also allows you to enhance your knowledge of professional disciplines. Emphasis is placed on choosing the most effective teaching methods, which in turn guarantees future professionals in the maritime industry a successful professional implementation and the ability to apply theoretical knowledge in practice. The rapid development of modern society places increasing demands on the level of language proficiency in the professional sphere. The future specialist in the maritime industry must be ready to navigate in any problematic situation of professional communication, to quickly find the most rational way out. Obviously, traditional training is no longer able to provide future marine professionals with the necessary knowledge to solve the problem. Due to this, there is a need to include modern educational technologies in the educational process. In the modern world, the existence of interactive teaching methods and practical activities of a teacher of marine English in the conditions of transformation, high variability of the environment requires not only the ability to adapt to the new, but also the ability to anticipate events, take a proactive position. As a result, the methodological support of higher educational institutions in the maritime sector should have a pronounced tendency towards practical orientation, reflection of current trends, avoidance of excessive theorizing, which cannot be used in practice. Therefore, an important characteristic of the educational process is the use of situational exercises with their practical orientation and the presence of a prototype of a real situation. Given this fact, it is appropriate to use the case method in teaching maritime English on the basis of a competency-based approach in higher education institutions in the maritime industry.

Key words: case technologies, problem situations, prototype of real situation, interactive methods, professional disciplines, training of specialists, motivation of higher education seeker, case studies, competencies, problem – based learning, professional realization.

УДК 37. 211.24

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/41/2.9>

Константинова Т.М.,

ст. викладач кафедри гуманітарних дисциплін
Дунайського інституту
Національного університету
«Одеська морська академія»

Турлак Л.П.,

ст. викладач кафедри гуманітарних дисциплін
Дунайського інституту
Національного університету
«Одеська морська академія»

Тихонова І.Ю.,

ст. викладач кафедри гуманітарних дисциплін
Дунайського інституту
Національного університету
«Одеська морська академія»

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сучасна вища освіта

України перебуває у процесі модернізації. Одним із шляхів підвищення якості вищої освіти є впровадження компетентнісного підходу до навчання.

Високих результатів при цьому можна досягти, використовуючи педагогічні технології, спрямовані на майбутню професію. До технологій, які спроможні це зробити, відносять ситуативне навчання, основу якого становить кейс-метод. Важливість кейс-методу у навчанні морської англійської мови на основі компетентнісного підходу зумовлена тим, що він не лише відображає практичну проблему, а й мобілізує комплекс знань, який необхідно використати під час її вирішення, а також суміщає навчальну, аналітичну і виховну діяльність, що, безумовно, свідчить про ефективність реалізації сучасних завдань системи освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблему використання кейс-технологій досліджували багато вчених: Луїс Барнс, Джон Борер, Девід Данн, Лінн Лоуренс, Девід Шодт, Ен Веленчик та інші. Вивчення можливостей застосування кейс-методу на основі компетентнісного підходу у процесі навчання англійської мови у вищих навчальних закладах морської галузі було предметом дослідження дидактів (В.П. Беспалько, Г.О. Подкоритов, В.П. Кохановський, В.Я. Платов, М.М. Саткін, Г.М. Прозументова, А.Г. Бермус), методистів (О.В. Козлова, М.Л. Разу, П.М. Шеремета, Ю.П. Сурміна, О.У. Сидоренко, В.Д. Шарко). Незважаючи на внесок вітчизняних та зарубіжних учених у вирішення питань, пов'язаних із використанням кейс-технологій, все ще існують певні суперечності у використанні кейс-технологій у навчанні майбутніх фахівців морської галузі спілкування англійською мовою.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Кейс-метод виступає як сучасний синкретичний метод навчально-виховного процесу, органічно поєднуючи в собі освіту та виховання. При цьому виховна складова частина ще недостатньо осмислена та технологізована. Проте особливості застосування кейс-методу у навчанні морської англійської мови на основі компетентнісного підходу у дослідженнях науковців належного відображення не знайшли. Аналіз досвіду викладачів морських навчальних закладів свідчить про те, що в практиці навчання майбутніх фахівців морської галузі цьому методу не приділяється належної уваги, а отже, і не реалізується його потенціал у підвищенні якості підготовки фахівців. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю підготовки висококваліфікованих кадрів для роботи в інтернаціональних екіпажах.

Формулювання цілей статті. Метою цієї статті є поглиблення наукових уявлень щодо специфіки і можливості використання ситуаційного навчання кейс-методу під час вивчення морської англійської мови на основі компетентнісного підходу у вищих навчальних закладах морської галузі, а також заохочення використання добре перевірених кейс-технологій у викладанні морської англійської мови

на основі компетентнісного підходу. Сподіваємося, це дасть курсантам можливість розвивати та формувати комунікативні навички у слуханні, розмові, читанні та письмі у професійній сфері та сприятиме формуванню важливих професійних навичок засобами англійської мови.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Найважливішими критеріями технологій навчання є: ергономіка (відсутність перевантажень та перевтоми, тренування в атмосфері співпраці та позитивного емоційного клімату) та висока мотивація здобувача вищої освіти до вивчення предмета [1]. Більшість дослідників розглядають технологію навчання як один із способів реалізації активного підходу до навчального процесу, завдяки якому здобувачі вищої освіти виступають як активні та творчі суб'єкти навчальної діяльності. У методологію викладання іноземних мов сучасні технології навчання включають: кооперативне навчання, проектну технологію, ігрові технології, дистанційне навчання, інформаційні та аудіовізуальні технології, а також технологію «кейсів». Що таке технологія «кейсів»? «Кейс» (від англійської case, портфоліо) – це інтерактивний метод навчання, який використовується для вирішення навчальних завдань та оновлення певного набору знань, які слід засвоїти. Тематичне вивчення технології засновано на придбанні наборів (кейсів) текстових навчальних матеріалів з вибраної теми та завдань щодо конкретної проблемної ситуації та передачі їх здобувачам вищої освіти для самостійного вивчення (за порадою викладача) і вирішення проблем із наступним груповим обговоренням варіантів розроблення найбільш ефективних та креативних пропозицій [2]. Здобувачі вищої освіти разом намагаються знайти рішення проблеми, яка міститься у справі. Кожен «випадок» можна розділити на три складові частини. Перша частина – це опис конкретної ситуації, яка мала місце в реальному житті. Особливість ситуації полягає в тому, що вона містить проблему, яка вимагає вирішення. У другій частині справи міститься короткий зміст додаткової інформації, яка допомагає здобувачу вищої освіти вирішити проблему. Ця інформація може містити текст, схеми, таблиці, графіки, що відображають зміст існуючої проблеми. Третя частина містить завдання для «справи». В основному це питання, відповіді яких штовхають учасників до обговорення рішення проблеми. У системі професійного навчання практика відіграє важливу роль. Це невід'ємна частина навчального процесу в навчальних закладах, що забезпечує учасників початковим професійним досвідом. Метод кейсів, запропонований для використання у підготовці майбутніх фахівців морської галузі до професійної кар'єри, вчить орієнтуватися в типових ситуаціях, що виникають, розширює бачення проблем, розвиває здатність приймати рішення, формує та

розширює діапазон майбутніх професійних компетенцій. По суті кейс-метод є найближчим до ігрових прийомів та проблемного навчання і може інтегрувати саму роботу над проектом. Кожен «випадок» дозволяє викладачу використовувати його на різних етапах навчального процесу: під час навчання, на етапі підтвердження результатів навчання. В останні роки використання тематичних досліджень стає все більш популярним на іспитах. Курсанти отримують «кейс» перед іспитом. Вони повинні проаналізувати його та подати звіт із відповідями на порушені в ньому проблеми. У підході, що базується на компетентностях, курсанти вивчають англійську мову в різноманітних ситуаціях та контекстах, які різноманітні та відповідні. Іншими словами, мова вводиться і практикується в різних випадках, подібних до ситуацій, які можуть трапитися в реальному житті. Підхід, що базується на компетентностях, включає чітко описані компетентності курсантів, які можна розглядати як здатність діяти англійською мовою, використовуючи цілу низку навичок та знань, та вміння використовувати англійську мову в різних ситуаціях, коли навички та знання засвоювалися. Проблема полягає у виборі таких матеріалів, які: відповідатимуть темі уроку та рівню володіння мовою курсантів; мають потенціал спровокувати дискусію, суперечку, зробити висновки тощо; викликати інтерес та емоційний зворотний зв'язок; містити відповідну граматику або словниковий запас. Інший виклик зумовлює необхідність включати справжні кейси в урок, дотримуючись вимог комунікативного підходу до викладання іноземних мов та задовольняючи вимоги навчання на основі компетентності. [3]. Аналіз теоретичних джерел із компетентнісного навчання [2; 3; 4] дає можливість розглядати його як процес навчання, розвитку та формування конкретних навичок. На відміну від абстрактного навчання, необхідно підкреслити його надзвичайно тонкий характер. Це означає, що курсанти поступово переходять від однієї засвоєної компетентності до іншої, щоб досягти більшої навчальної мети. У разі розумного управління викладанням кожна компетентність відповідає певному необхідному набору індивідуальних навичок, які разом становлять загальний результат навчання. Після завершення програми курсанти зможуть: проводити командну роботу та співпрацювати в групах різного рівня з акцентом на морській безпеці; продемонструвати здатність як на національному, так і на міжнародному рівні, усно та письмово пояснювати та обговорювати інформацію, проблеми та рішення у діалозі з різними групами та контекстуально доповнювати підказками, що стосуються технічного розуміння, вмінь та навичок, поставити морську англійську компетентність у перспективі. Ми пропонуємо викладати англійську мову шляхом всебічного

використання знань для цієї професії та вдосконалення мовленнєвих навичок з погляду професійного спілкування. Кейс-технології сприяють вирішенню цієї проблеми. Вони спрямовані на організацію інтерактивного іншомовного спілкування під час вирішення професійних проблем. Головною метою цих технологій є актуалізація спілкування на професійному рівні шляхом залучення курсантів до діяльності, що відображає зміст та ситуації майбутньої спеціальності. Короткі морські випадки іноді використовуються на уроках на етапі практики для вивчення активних граматичних або словникових знань із певної теми під час обговорення реальної життєвої ситуації, висновків, припущень, виявлення помилкових дій та послідовності помилкових дій, розроблення альтернативних сценаріїв або надання порад щодо уникнення подібних аварій. Якщо ми використовуємо традиційне навчання із просто бездумним чистим читанням професійно орієнтованих текстів і виконуючи однорідні вправи для формування лінгвістичної компетентності, цей метод активізує здебільшого ліву половину мозку курсантів, що є логічним, словесним, неемоційним та відповідає за поглиблення знань, не впорядковуючи ці деталі. Але якщо ми використовуємо кейс-технології з їх строкатими інтерактивними прийомами навчання, права сторона мозку курсантів значно активізується під час горизонтальної обробки інформації та розміщення всіх накопичених деталей в емоційно-просторовому порядку з подальшим їх синтезом в одній великій картині. Використовуючи взаємодію як засіб та мету дослідження, цей метод орієнтований на комунікативну компетентність із результатом навчання у формі індивідуальних комунікативних навичок. Таким чином, ми бачимо, що кейс-технології значною мірою сприяють підтримці саморозширеної системи лінгвістичних та професійних знань тих, хто вивчає морську англійську мову, а їх інтеграція з підходом, що базується на компетентностях, ставить найбільшу кількість деталей навчальної інформації у просторовий порядок, сприяє розвитку комунікативних навички курсантів та поступовому формуванню морських навігаційних професійних компетентностей. Отже, ми розуміємо кейс як розповідь, ситуацію, відбір вибірки даних або твердження, що представляє невіршені та провокаційні проблеми, ситуації чи запитання. Справа, представлена в оповідальній формі для заохочення участі курсантів, надає дані, необхідні для аналізу конкретної ситуації, для формування альтернативних програм дій та їх реалізації, визнаючи складність та неоднозначність практичного світу. Важливими елементами справи є опис реальності, справжнього життя та фото реальності. Кейс-технології мають свої відмінні компоненти, такі як когнітивний,

концептуальний, дидактичний, соціальний, аналітичний та мотиваційний. Межі між цими компонентами нечіткі, ці структури проникають одна в одну. Когнітивний компонент справи представлений тактичними елементами, що розширюють курсантські знання на конкретних прикладах, взятих із навігації. З цим пов'язана концептуальна складова частина – випадок змушує курсантів використовувати точну професійну мову, в якій використання термінів та понять є специфічним та зрозумілим для курсанта та його партнерів, які беруть участь у винесенні рішень щодо ситуації, що аналізується. Дидактична складова частина в основному визначається характеристиками аналізу справи. Соціальна складова частина справи представляє можливість обміну думками в групі та порівняння різних думок, що здійснюється у формі групової дискусії. Аналітичний аспект справи вимагає глибокого аналізу, розбиття складної ситуації на початкові елементи (прості ситуації), які легше оцінити. Це дозволяє виявити альтернативи можливих рішень та вибрати одне з них, яке з певного погляду є найкращим (евристична складова частина). З іншого боку, мотиваційний компонент структури справи пов'язаний із створенням цікавої дидактичної ситуації, яка спонукає курсантів шукати шляхи вирішення справи. Взаємозв'язок цих компонентів забезпечує кращі результати у формуванні знань, ніж традиційні, пасивні методи навчання. У результаті аналізу психологічної та навчальної літератури ми робимо висновок, що ефективність кейс-технологій у навчанні морської англійської мови забезпечується сукупністю процесуальних умов навчання, таких як: мотивація курсантів до вивчення іноземної мови; органічне поєднання кейс-технологій з іншими методами, що застосовуються під час викладання іноземної мови; розроблення навчальних посібників із дисципліни та вибраних тем дисципліни, в яких використовуються кейс-технології; зміна характеру відносин «викладач –курсант»; організація діалогічної взаємодії. Також ми виділяємо групу змістових (повчальних) навчальних умов, таких як: відбір змісту курсу на основі професійних мотивів, інтересів, потреб та цілей курсантів; структурування змісту навчального матеріалу; розроблення та впровадження практично орієнтованого змісту в навчанні іноземних мов за допомогою кейс-технологій у поєднанні з традиційними методами навчання; залучення курсантів до професійного навчання як моделювання різних аспектів своєї майбутньої професії; моніторинг прогресу етапів обговорення справ, оцінка професійного розвитку курсантів.

Завдання кейс-технологій – не просто передати знання, а навчити здатності справлятися з унікальними та нетрадиційними ситуаціями, з якими, як правило, нам доводиться стикатися

в реальному житті. Фокус зміщений із процесу передачі концепцій та знань на розвиток навичок аналізу та навичок прийняття рішень. Курсанти беруть участь в інтелектуальних та емоційних вправах, протистоять складним проблемам та приймають критичні рішення в рамках обмежень, накладених реальністю, наприклад обмеженість часу та інформації та поширена невизначеність. Розглядаючи їх з погляду головного героя, який вимагає аналізу для обґрунтування дій, курсанти прагнуть вирішити питання, на які немає єдиної правильної відповіді. Їхні різні погляди та підходи створюють творчу напругу та синергетичний результат, який одночасно визнає та перевищує їхні окремі внески. Прагнучи знайти рішення та прийняти рішення шляхом обговорення, вони сортуєть фактичні дані, застосовують аналітичні інструменти, формулюють питання, обмірковують свій відповідний досвід та роблять висновки, які можуть перенести в нові ситуації. У процесі цього вони набувають основних знань, розвивають аналітичні та спільні навички, а також отримують впевненість у собі та увагу до деталей. Випадки можуть бути більш-менш спрямовані за видами запитуваних питань – такі запитання можна додати до будь-якої справи, або можуть бути роздатковим матеріалом для учасників, які не знайомі з технологіями кейсів. Для роботи з кейсами використовуються такі методи аналізу: відповідь на запитання тематичного дослідження, заповнення таблиці з даними справ, завдання з множинним вибором, мозковий штурм ідей курсантів, обговорення справи, демонстрація, конференція, рольова гра, головоломка, заповнення форми оцінки. Обговорення – це основний прийом, що застосовується у кейс-технологіях. Це дозволяє курсантам аналізувати дані справи, взаємодіяти та обмінюватися інформацією, висловлюючи свої думки та відповідаючи на ідеї та думки інших учасників. Щоб обговорення справи було корисним, воно повинно бути повністю підготовленим, структурованим, врегульованим у часі та контрольованим. Викладач повинен надати низку письмових запитань для керування дискусією. Зверніть пильну увагу на послідовність запитань. Ранні запитання можуть попросити учасників зробити зауваження щодо фактів справи. Пізніші запитання можуть вимагати порівняння та аналізу конкуруючих спостережень чи гіпотез. Останні запитання можуть задати курсантам позицію щодо цього питання. Мета цих питань – стимулювати, направляти або стимулювати (але не диктувати) спостереження та аналіз учасників. На запитання неможливо відповісти простим «так» чи «ні». Найголовніше, що викладач повинен переконатися, що обговорення справи відповідає його педагогічним цілям. Це процес опитування, слухання та повторного опитування. Якщо відповіді на запитання справи

можуть бути організовані або згруповані якимось чином, краще використовувати техніку заповнення таблиці з відповідями. Це допомагає структурувати матеріал і, отже, покращує здобуття знань. Курсанти також можуть отримати кращу можливість порівняти існуючі альтернативи.

Викладач може дати курсантам вибір можливих відповідей. Оскільки тематичне дослідження допускає більше однієї правильної відповіді, курсанти можуть вибрати різні предмети, і навколо них можна організувати дискусію як наступне завдання. Зразок завдання: «Позначте проблеми, які мали члени бригадної команди під час подорожі: нудьга – неухважність, втома, відсутність знань, відсутність тренувань». Курсанти генерують максимум ідей, усі, навіть найдивніші, беруться до уваги і фіксуються, після чого всі ідеї аналізуються з метою пошуку рішення проблеми. Мозковий штурм можна використовувати як розминку, заохочуючи навчальну діяльність курсантів, і як інструмент пошуку нових рішень. Демонстрація – це майстерне публічне виконання завдання чи техніки з метою показати, як має виконуватися певне завдання чи техніка. Викладач або один з учасників показує іншим правильний спосіб виконання завдань, демонструючи це на практиці, описуючи кожен крок і пояснюючи причини його виконання тим чи іншим способом. Група експертів, які мають різні думки чи позиції, обмінюються ідеями між собою та з аудиторією. Конференцію можна організувати таким чином: 3–5 експертів (або учасників, які виконують роль експертів) читають заздалегідь підготовлені тези, обговорюють їх між собою та відповідають на зауваження та запитання аудиторії. Рольові ігри використовуються для того, щоб курсанти стали на місце акторів вправ. Ці ролі можуть бути призначені заздалегідь (хороша практика для використання з неохочими ораторами) або використані на льоту. Невеликі групи особливо добре підходять для рольових ігор. Техніка-лобзик може бути використана на сцені знайомства як традиційна техніка читання головоломки. Курсанти поділяються на невеликі групи, кожна група отримує лише частину тексту справи. Курсанти читають свої частини тексту і виконують якесь завдання після читання (тобто заповнюють таблицю), після чого їх перерозподіляють на групи з різними частинами тексту та обмінюються інформацією. «Лобзик» також можна використовувати на пізніх стадіях аналізу справи. Наприклад, рольова гра може бути частиною техніки головоломки, при якій курсантам призначаються ролі, кожна роль обговорює їхню стратегію, а потім курсантів переділяють на групи різних ролей для вирішення проблеми. Кінець дискусії – також гарний час для викладача зрозуміти, що курсанти забирають із дискусії. Курсантів можна попросити скласти невелику доповідь,

в якій їм пропонують записати відповіді на кілька запитань, серед яких: «Що було головним пунктом справи? Що ви дізналися з обговорення? Наскільки добре ви виступили, на вашу думку? Що вам подобається чи не подобається в обговоренні?» Основними формами роботи з кейсами є: індивідуальна робота, робота в парі, робота в групах, змішана діяльність. Секрет успішного викладання – підготовка викладача, саме тому впровадження методу може зайняти багато часу. Ось декілька рекомендацій щодо того, що робити до, під час та після того, як вести своїх курсантів до обговорення, яке базується на матеріалі, розробленому А. Веленчиком [3]. Прочитайте справу кілька разів, дотримуючись інструкцій, які ви дали курсантам. Робіть нотатки та позначайте важливі місця в тексті для зручності. Виконайте всі аналітичні кроки, які ви б попросили виконати своїх курсантів, сплануйте свій підхід. Почніть із своєї педагогічної мети і переконайтеся, що ваша мета рухає те, що ви робите в класі. Працюючи назад від цієї мети, подумайте про кроки вирішення проблем, які би пройшли ваші курсанти. Розробіть запитання, щоб пройти їх через ці кроки. Організуйте попереднє голосування, розсадіть курсантів відповідно до запропонованих ними варіантів рішення.

Встановіть обмеження часу для обговорення кожного варіанту рішення. Фостерні дебати: підштовхувати курсантів підтримувати їхні претензії та відстоювати їхні позиції. Будьте фасилітатором. Під час дискусії інструктор виконує роль провідника, рульового управління участі курсантів для досягнення педагогічних цілей та підтримання дискусії. Задайте питання, вислухайте відповідь, поставте подальше запитання або вислухайте іншого курсанта. Переформулюйте своє запитання, щоб отримати більше кращих відповідей, попросіть курсантів розповісти вам, як вони знають, що вони знають, і вкорініть свої відповіді у справі. Попросіть курсантів відповісти безпосередньо один одному. Включіть інші методи. Будьте готові до несподіваного. Невдача – це зворотний бік вирішення проблем. Будьте готові перенаправити обговорення на вирішення проблем. Поясніть проблему та очікувану відповідь і попросіть своїх курсантів провести мозковий штурм, щоб з'ясувати, чому вони не знайшли цієї відповіді. Після: розгорніть дискусію, щоб порівняти групові відповіді. Допоможіть усьому класу інтерпретувати та зрозуміти наслідки їхніх рішень. Підсумуйте дискусію, виділіть ключові аналітичні та концептуальні моменти. Більшість курсантів не роблять нотаток під час обговорення справи, і деякі остаточні підсумкові зауваження викладача можуть дати їм певний запис обговорення для подальшого використання. Успішне використання кейс-технологій протягом усього уроку підвищує мотивацію до навчання та спілкування у класі та сприяє

набуттю нових знань, практичних навичок та мовленнєвої компетентності, що сприятиме розвитку комунікативної компетентності учнів. Технічні кейси роблять курсантів більш активними в процесі навчання й одночасно роблять їхнє навчання більш значущим для них. Найближчим часом планується продовжити освоєння кейс-технологій, які допоможуть реалізувати підхід, заснований на компетентності.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальшого розвитку в цьому напрямку. Отже, слід зазначити, що кейс-метод є ефективним засобом підвищення ефективності навчання у вищих навчальних закладах морського профілю. Головною перевагою кейс-методу є те, що він дозволяє реалізувати творчі здібності викладача. Як метод, що постійно розвивається, він потребує постійної взаємодії з методологією, яка розвиває її концепцію та збагачує її зміст. Фактично кейс-метод породжує прогресивну парадигму викладання, яка характеризується високим рівнем ефективності та відповідає вимогам часу. Однак цей метод не є універсальним. Його слід використовувати не замість, а з класичними методами навчання. Безперечно, використання кейс-методу має певні переваги та ризики. Треба зазначити, що кейс-метод дає можливість оптимально поєднувати теорію і практику, розвивати навички роботи з різноманітними джерелами інформації. Курсанти

не отримують готових знань, а вчаться здобувати власну інформацію щодо конкретної тематики. Рішення, що приймаються в щоденних реалістичних ситуаціях, швидко запам'ятовуються, і це краще, ніж запам'ятовувати правила. Отже, процес вирішення поставленої у вправі проблеми – це творчий процес навчання, що передбачає індивідуальний та й колективний характер пізнавальної діяльності.

Однак, як і будь-який інший метод, цей метод має труднощі у використанні. Успіх кейс-методу залежить від трьох основних компонентів: якості справи, підготовки здобувачів морської освіти та готовності викладачів використовувати цю технологію.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Михайлова Э.А. Кейс и кейс-метод. Москва: Центр Марк. исслед. и менедж., 1999. – 180 с.
2. Сидоренко А.И., Чуба В.И. Ситуационная методика обучения: Теория и практика – Киев: Центр инноваций и развития, 2001
3. Сурмін Ю.П. Метод аналізу ситуацій (Case study) та його навчальні можливості. Глобалізація і Болонський процес: проблеми і технології: Моногр. – Київ: МАУП, 2005. – 123 с.
4. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально- методичний посібник / НАПНУ-країни, Педагогічної освіти і освіти дорослих. – Київ: ВД «ЕКМО», 2011. – 324 с.